

Geleceğe Yönelik Umut Veren Girişim I. Ulusal Çocuk Kültürü Kongresi

Bir varmış bir yokmuş, evvel zaman içinde kalbur saman içinde, pire berber iken deve tellal iken, ben babamın beşiğini tıngır mıngır salları iken, uzak diyarların birinde... O kadar da uzak diyarlara gitmeye gerek yok. Yakın bir diyarda, Ankara'da bir "ilk" daha gerçekleşti. Ankara Üniversitesi 50. yıl etkinlikleri kapsamında, Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi'nin (ÇOKAUM) düzenlediği I. Ulusal Çocuk Kültürü Kongresi gerçekleştirildi. Bildirilerin her birinin ayrı bir renk oluşturduğu, keyifle izlenen kongrede "Çocukluğun Tarihi", "Çocuk ve Gelişim" ve "Çocuk Kültürü" ana başlıkları ele alındı. 6-8 Kasım tarihleri arasındaki Kongre Ozan Sağdıç'ın "Cumhuriyet Dönemi Çocuk Fotoğrafları", Atilla Erden'in "Fotoğraflarla Anadolu'dan Çocuk Manzaraları" konulu fotoğraf sergileriyle de görsel bir şölene dönüştü.

INSANIN DOĞUMUYLA er- genlik arasındaki yaşam dönemi olan çocukluk, modern anlayışa göre, kültürel bir yaratı olarak ele alınıyor. Kendine özgü bir yaşam biçimi, kişiliği, becerileri, yetenekleri ve hakları olan çocuk, artık ayrı bir birey olarak kabul ediliyor ve etkin bir varlık olarak görülüyor. Çocuğun yalnızca bakılıp, yetiştirilecek ve öğretilen bir varlık olarak düşünülmediği yaklaşımlar artık terk ediliyor. Çocuk anlaşıldıkça, ona sunulan yaşam alanı, olanaklar ve hakları da giderek genişliyor ve gelişiyor. Günümüzde çocukluk, sosyoloji, psikoloji, tarih, tıp ve hukuk gibi çok çeşitli bilim dallarının araştırma konuları içine giriyor.

Çocukluğun Keyfi

Geçmişe, yani çocukluğun tarihine bakmadan, çocukluğun bugününe, geleceğine ve kültürüne yaklaşmaya, çocukluğun anlamını yakalamaya pek olanak yok. Prof.Dr. Bozkurt Güvenç Kongre'deki konuşmasında bu konuya değinirken şöyle diyor: "Bir zamanlar çocuk olmakla ne çocukluğu ne de şimdi erişkin büyükler olmakla kültürümüzü biliyoruz..... Çocukluğumuzda büyümeye özeniyoruz, büyüyünce çocukluğumuzu özlemiyoruz. Çocuğun nasıl bir varlık olduğunu bilmeden kişinin kendini bilmesi zor..... Çocuğu kültür-

luyoruz, ama çocuk kültürünü bilmeden bu işi yapıyoruz. Haberi çocuktan almak gibi, çocuk kültürünü de çocuktan öğrenebiliriz. Çocuğa, dışarıdan bir varlık gibi bakıyoruz..... Çocuğun kültürü, 13 yaşına kadar eğitimle öğrendiklerinin ve toplumun ona verdiklerinin bütünüdür. Çocuğun kültürü onun tüm yaşamıdır. Eğitim süreçtir, sürecin kazandırdığı kültürdür..... Çocukluk ergenlikle bitiyor, ama öğrenme ve eğitim giderek azalan bir hızla sürüyor. Ergenlikte öğrenme yeteneği zirvesine ulaşıyor..... Temel kişilik örgütlenmesi 1. çocukluk dediğimiz ilk 6 yaşta gerçek-

leşiyor..... Çocuğu sevmek gerekiyor. Kimi kabul ederek seviyor, kimi reddederek seviyor, yahut ihmal ediyor. Demokrasi işlemiyor diyoruz. Bunun nedeni otoriter kişilik. Otoritenin kaynağı evdeki çatışmadır. Baba güçlüdür, sıkıştığında sever de döver de..... Anayasayı değiştirmeden biraz daha zor olan, şu otoriter davranışımızı kontrol altına almak gerekiyor. Nasıl yapacağız? Kolay da değil..... Demokrat olduğumuzu söylüyoruz. Acaba kendimizden biraz daha demokrat bir çocuk kuşağı yetiştirebilir miyiz?" Prof. Güvenç, yetiştireceğimiz demokrat çocukların toplumumuza yapacakları katkının bir yönünü şöyle dile getiriyor: "Böylece anayasamızı on günde bir değiştirmek zahmetinden kurtuluruz" Konuşmanın bu noktasında, etkili iletişim becerilerini kazanmanın aile yaşamına demokrasiyi katmada ne kadar etkin bir rol oynadığını hatırlamadan edemiyoruz. Prof. Güvenç'in demokrasiyi aile yaşamına katma konusunda irdelediği zorluğa karşı kullanılacak "ilaç"ın etkili iletişim becerilerinin ebeveynler tarafından kazanılıp uygulanması olduğunu da vurgulamadan geçemiyoruz.

Kongre'de çocukluğun tarihine ilişkin sunulan bildirilerden birisi Prof.Dr. Mine Tan'ınkiydi. İnsanların duygularına, korkularına, meraklarına yönelen bir tarih anlayışıyla karşılaşmayı pek de ummuyorduk. Sözlü tarih yaklaşımı de-

nilen bu bakış açısının çocukluğun tarihi araştırmalarında nasıl kullanılabilirliğine bu sunum sırasında tanık olduk. Çocukluğun tarihinin genellikle yetişkin bakış açısıyla incelendiğini, oldukça karmaşık olan çocuk gerçeğinin yine çocuklar tarafından aydınlatılmasının beklendiğini ve bugüne kadar çocukların da kadınlar gibi az sayıda tarihsel kayıt bıraktığını vurguladıktan sonra Prof. Tan sözlü tarih yaklaşımını tanımladı: "Sözlü tarih, yaşayanların ağzından yaşananları ve geçmişi kaydetmek ve geleceğe aktarmak; bireysel deneyimlerden yola çıkarak tarihin odağını örgütlerden insana kaydırmak amacı taşır; işi anlatana bırakır ve tarihi onun algıları, sözleri ile bize aktarır." İnsanların duygularının farkında olmadığı ya da farkında olması gerektiğini bilmediği günümüzde, geçmişte kalan duygular üzerinde çalışmak oldukça önemli. Prof. Tan, Cumhuriyet'in kurulduğu yıllarda çocukluğunu yaşamış bir grup kadınla, çocukluklarını nasıl anlamlandırdıklarını, anılarını, duygularını ve Cumhuriyet'in kuruluşunu nasıl yaşadıklarını araştırmıştı. Konuşmasında da araştırmasında yer alanlardan Zerrin Tüzün'ün yaşam öyküsü örneğinde, özellikle eğitimiyle ilgili anılara ve alıntılara yer verdi. Bu çerçevede, Zerrin Tüzün'ün ilkökul yaşantıları, bu yaşantılarla ilgili duyguları, yorumları ve bu yaşantıların belirleyicilerinden olan Cumhuriyet'in kuruluş dönemine ilişkin olayların bir kız çocuğunun yaşamındaki izdüşümlerini irdeledi. Bu irdelemelerde, harf ve giysi devriminin bireylerin yaşamındaki yansımaları da görülebiliyordu. Ta-

rih kelimesinin yarattığı küçük serinliklerin duygularla bu kadar ısınacağını bilebilir miydik hiç?

Biraz da Cumhuriyet'ten geriye gidelim. Osmanlı dönemine ilişkin araştırmalar da vardı Kongre'de. Necdet Sakaoğlu, Lütfiye-i Vehbi adlı yazılı bir eserden yola çıkarak 18. yüzyılda çocuk eğitimiyle ilgili veriler; Prof. Dr. Özer Ergenç 18. yüzyıl tereke defterlerindeki kayıtlardan yola çıkarak bazı bulgular elde etmişti. Sabahattin Türkoğlu ise Osmanlı saraylarında çocuğu ele almıştı. Bu çalışmaların bazı sonuçları o dönemde çocukları yaşama bağlayacak birçok etkinliğin bastırıldığı, padişah otoritesinin sıklıkla duyumsandığı, değerlerin çocuklara kazandırılmasının formel eğitim kurumları yoluyla değil de, toplumsal yapılanmanın getirdiği örgütlerde gerçekleştiği; bunun da gruplar içinde anlatma, deneyim aktarma ve yaptırımlarla çocuğa telkin edildiği şeklinde sıralanabilir.

Çocukluğun tarihinde daha da eskiye gidildiğinde sıra Prof. Dr. Hayat Erkanal'ın "Eski Mezopotamya'da Çocuk ve Eğitimi" konulu çalışmasına geliyor. Bu çalışmada elde edilen bulgulara göre, Mezopotamya'da okulun, "İnsanın kapalı gözle girdiği, açık gözle çıktığı yer" olarak tanımlandığı; tabletevi adı verilen okullarda kilden tablet yapıp, tablete çivi yazısı yazmanın öğretildiği, eğitimin oldukça katı yöntemlerle sürdürüldüğü, azar ve eleştirinin sıklıkla gerçekleştiği, övgünün ender olarak görüldüğü belirlendi. 4000 yıl önce de sınavın korkutucu olduğu, öğrencilerin

katı eğitim nedeniyle ezik olmalarının bugüne kalmış olan tabletlerden de görülebildiği, bu tabletlerin kırık olduğu, üzerlerine başka şeyler yapıldığı, hatta yarım bırakıldığı da Prof. Erkanal'ın gözlemleri arasındaydı.

Dr. Muhsine H. Yavuz da çalışmasında Türk masallarındaki çocuk imgelerinin genellikle mutsuz olduğunu ve toplumsal gerçeklerin masallara yansıtıldığını dile getirdi. Masal konularının ise genelde, toplumun erkek çocuk isteği, gurbetçilik, üvey anne motifi, aile içinde cinsel tacize dayalı mutsuzluklar, kardeş ve akraba kıskançlıkları çerçevesinde olduğunu ileri sürdü.

Kongre'nin bir başka renkli bildirişi ise "Kazdağı Türkmenlerinde Çocukları Topluma Kazandırma" adlı araştırmasıyla Yrd. Doç. Dr. Atilla Erden'e aitti. Kazdağı'ndaki 40'tan fazla sayıda Türkmen köyünde yaptığı 20-25 yıllık gözlemlerinin Dr. Erden'in çocuk ve gençlerin bu toplumlardaki rolleri konusunda verdiği bilgiler oldukça

ilginçti. Dr. Erden, kapalı toplumlar olan Kazdağı Türkmenlerinin geçmişteki özelliklerini günümüzde de koruduklarını, okuryazarlık oranının % 98 civarında olduğunu ve kendi kendilerini kontrol eden bir sosyal yapıya sahip olduklarını belirtti. Ayrıca, bu toplumlarda kadının toplumsal statüsünün çok yüksek olup, kadın erkek arasında tam bir eşitlikten söz edilebileceğine ve çocukların kız erkek ayrımı yapılmadan büyütüldüklerine de değindi. Araştırmasının üzerinde düşünülmesi gereken yönleri ise, bu toplumlardaki çocukların kendilerine güvenlerinin yüksek olması (güntü-

müzde güvenli bireylere ne kadar az rastlanıldığı düşünülürse), günlük yaşamda ebeveynlerinden hiç ayrılmamaları, böylece mezarlık törenleri de dahil yaşamın her yönünün içinde yer almaları gibi özellikler taşınması. Çocuklar ve gençler toplumda yükümlülüklerle sahipler ve toplumla bağları kopmuyor. Dr. Erden, bu toplumlarda kuşak çatışmalarının hemen hiç bulunmadığını da sözlerine ekliyor. Bu toplumun çokça oyun oynayan çocukları günlük işlerde de çok yoğunlar; ancak üzerlerinde hiç-

bir baskı yok. Belki de çocukları yaşama katma, özgüvenlerini sağlama, onların cinsiyet eşitliğini hissettirerek yetiştirme açısından bu toplumlardan örnek alınacak çok şey olabilir. Sağlıklı toplumlar için özgüveni yüksek bireylere çok fazla gereksinim var ne de olsa.

Gelişen Çocuk ve Kültür

İnsan yavrusu, doğumundan itibaren hızlı bir gelişme sürecine girer. Gelişmesinin bir yönü de toplumsallaşması yolunda ortaya çıkan birtakım değişikliklerle olur. Prof.Dr. Çiğdem Kâğıtçıbaşı, Kongre'de çocuk ve gelişim konulu bildirisini sunarken, günümüzdeki yaklaşımla insanın gelişiminin iki temel alanının bilişsel gelişim ve benlik gelişimi olduğunu ve bunların ortam içinde ele alınmak durumunda olduklarını belirtti. Bildirisinde, bu düşünceden yola çıkarak planlanmış ve uygulanmış bir araştırmadan söz etti. Araştırmada, "Olumsuz çocuk yetiştir-

me tarzını olumluya çevirebilir miyiz?" sorusunu incelediklerini söyledi. Bu amaçla, İstanbul'da düşük ekonomik ve eğitim düzeyindeki kadınlar ve çocukları üzerinde çalıştıklarını, bu çalışma sırasında ilgi, iletişim, itaat, özerklik kabulü gibi konular üzerinde durduklarını, anneye eğitim verdiklerini ve iletişim becerilerini kazandırdıklarını da sözlerine ekledi. Bu annelerin, çocuklarıyla evde zaman geçirirken % 90'a varan bir oranda, yalnızca paralel etkinliklerde bulduklarını; ancak, bu sırada çocuklarıyla etkileşim içinde olmadıklarını; buradan yola çıkarak da annenin evde olmasının çocuğa bakım anlamına gelmediğini söyledi. Çocukların sevildiğini, ama doğrudan ilgi göstermenin çok önemli olduğunu, bu ailelerde çocukla iletişimin başlangıçta çok düşük olduğunu; ancak anne eğitimi ve iletişim becerileri kazandırma çalışmalarını dört yıl boyunca sürdürdüklerini, bu süre sonunda ise çocukların okul başarılarının arttığını ve anneleri bilinçlendirilmeyen diğer grup çocuklarına göre, sosyoduygusal ve

Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi

Bekir Onur
Prof.Dr. A.Ü. ÇOKALIM Müdürü

A.Ü. Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi 28 Ekim 1994'te kuruldu. Merkez'in bu tarihte yayınlanan yönetmeliğinde, çalışmalarının disiplinlerarası bir biçimde yürütülmesi öngörülmektedir. Bu nedenle Merkez Kurulu, Ankara Üniversitesi'nin dört fakültesinin on iki bölümünden seçilen öğretim elemanlarından oluşmaktadır. Halen iş başında olan Yönetim Kurulu da üç fakülteden seçilen öğretim üyeleriyle oluşturulmuştur. Bu çok disiplinli tablonun Merkez'in bütün çalışmalarına yansıtacağı tahmin edilebilir. Bu çalışmalar çocuk kültürü kavramıyla sınırlı olmayıp, çocuğun yaşamının her alanına yayılmıştır. Merkez'de, belki de şimdiye kadar yapılan çocuk çalışmalarından farklı olarak, çocuğun yaşamı daha çok çocuğun gözüyle değerlendirilmektedir. Ülkemizde çocukların yaşam koşullarının pek de parlak olmadığı hepimizce bilinmektedir. Bu yaşam koşulları içinde çocuklarımız neler yaşıyor, dünyayı nasıl görüyor, haklarını ne kadar biliyor, okulu ve eğitimi nasıl algılıyor, oyunları nasıl, ne kadar oynuyor, var, kültürel etkinlikleri neler, çevreyle ve doğayla nasıl ilişki kuruyor?... İşte bu ve benzeri tüm soruların yanıtlarını araştırmak Merkez'in temel işlevi olmaktadır. Ayrıca, günümüzdeki bütün gelişmelerin köklerinin tarihte olduğu düşünülerek çocukluğun tarihi de Merkez'in araştırma konularından biridir. Merkez'de gerçekleştirilme ya da planlama aşamasında olan birçok proje mevcut. Projelerin tamamının 2000 yılına kadar sonuçlandırılması ve proje sonuçlarının, uygulamaların, bilim çevrelerinin ve politikacıların dikkatine sunulması planlanıyor. Merkez bütün bu etkinlikleri tek bir amaca hizmet etmek

için gerçekleştiriyor ki, o da çocukların mutluluğuna katkıda bulunmak.

Araştırma Merkezi'nin projeleri beş başlık altında toplanabilir. Birincisi, bilimsel toplantılar: Düzenlenen ilk bilimsel toplantı I. Ulusal Çocuk Kültürü Kongresi'dir. İkincisi 1998'de Cumhuriyet'in 75. yılında yapılacak, 2000 yılında gerçekleştirilecek olan toplantı dünyada ve Türkiye'de çocuğun geleceğini tartışmaya açacak.

İkinci kategoride yayın çalışmalarını bulunmakta. "Türkiye'de Çocukla İlgili Kurum ve Kuruluşlar Rehberi" projesi Devlet Planlama Teşkilatı tarafından onaylanıp, 1997 yılı içinde gerçekleştirilecek. Bu yayın ülkemizde çocukla ilgili bütün kurum ve kuruluşları tanıttıkça, böylece aralarında ilişki kurulmasını, ortak etkinlikler gerçekleştirilmesini sağlayacak. "Türkiye Çocuk Kültürü Bibliyografyası" 1997 içinde projelendirilecek. Bunun için Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Kütüphanecilik Bölümü'yle işbirliği yapılması düşünülmüyor. "Çocuk Kültürü Dergisi" Merkez'in yayın organı olarak çıkacak. İlk kitapta ise I. Ulusal Çocuk Kültürü Kongresi'nin bildirileri toplanacak, bunun da 1996 yılı bitmeden gerçekleştirilmesi planlanıyor. "Psikolojide ve Eğitimde Oyun" konulu kitap da büyük ölçüde hazır durumda.

Üçüncü kategoriyi oluşturan araştırma projelerinin bir kısmı gerçekleştirildi. "Çocuk ve Okul", "Çocuk Oyunları", "Çocuk Hakları" araştırmalarının sonuçları kongrede bildiri olarak sunuldu. Oyun araştırmalarının sonuçları bu kongrede bildiri olarak sunuldu. Oyun araştırmaları 1997 yılı içinde de sürecek. "Çocukluğun Sözlü Tarihi" 1997 yılı içinde projelendirilecek ve araştırma Tarih Vakfı ile birlikte yürütülecek. Çocukluğun tarihi araştırmalarının Merkez'in en önemli uğraş alanlarından bir oldu-

ğu daha önce vurgulanmıştı. Nitekim ülkemizde bu konuda ilk bilimsel toplantı ve yayın, Eğitim Bilimleri Fakültesi'nin bazı öğretim üyeleri ile Tarih Vakfı'nın ortak çalışması olarak gerçekleştirilmiştir. "Kültürel Etkinlik Envanteri Projesi" özgün bir bilimsel araştırma projesidir ve bir araç geliştirmeyi amaçlamaktadır. "Çocukların AIDS Algısı Projesi" yaklaşık bir buçuk yılda gerçekleştirilmesi planlanan Türkiye çapında dev bir araştırma projesidir ve Avrupa Birliği tarafından finanse edilecektir.

Dördüncü sıradaki etkinlikler kategorisinde uluslararası ilişkiler, atölye çalışmaları, dizi konferanslar yer almaktadır. Araştırma Merkezi kurulurken ve kurulduktan sonra yapılan en önemli işlerden biri yurtdışında benzer çalışmalar yapan kuruluşları araştırmak ve onlarla ilişki kurmak oldu. Örneğin, "Stockholm Üniversitesi Çocuk Kültürü Merkezi" böyle keşfedildi. Washington'daki "Okul Öncesi Çocukların Eğitimi Ulusal Derneği" ile ilişki kuruldu; merkez Amerika Birleşik Devletleri'nde olan "Çocukların Oyun Hakkı Uluslararası Derneği" ile temas kurulmak üzere. Temmuz 1996'da Kopenhag'da yapılan "Çocuk Kültürü Forum"una da Merkez'den bir temsilci katıldı. Haziran 1997'de Norveç'te yapılacak "Kentlerde Çocuk" toplantısına oyun araştırması görülecek. Atölye çalışması olarak 25-26 Eylül 1996'da Amerika'dan gelen Prof. Lizbeth Ann'la "Çocukluktan Ergenliğe Cinsel Gelişim" konulu bir eğitim programı gerçekleştirildi. Dizi konferanslara 1997 bahar aylarında başlanacak.

Beşinci kategoride kütüphane çalışmaları var. Merkez'de çocukla ilgili her türlü bilimsel yayının yer alacağı ve araştırmacıların yararına sunulacağı bir kütüphane kuruldu. Çocuk Arşivi'nde çocukla ilgili belgesel nitelikte yerli ve yabancı video kasetleri var. Ayrıca bir çocuk fotoğrafları arşivinin kurulması da planlanıyor.

zihinsel gelişmelerinin daha ileri olduğunu da belirtti. Sonuç olarak, eğitimciler ve psikologlara bu konuda önemli roller düştüğünü, psikologların ve eğitimcilerin sosyoekonomik koşulları değiştiremeyeceklerini, ancak ara değişkenleri etkileyerek, olumsuz çevre koşullarında yetişen çocuklar için bu durumun bir yoksunluk olmaktan çıkarılabileceğini ileri sürdü. Bu araştırmanın sonuçları da oldukça etkileyiciydi. Çocuk yetiştirme tarzlarının olumsuzlukları giderildikçe özgüveni yüksek, sorunlarını çözebilen ve iç tutarlılığı olan bireyler yetiştirilebileceği düşünülüyor.

Çocuk yetiştirme işi, yalnızca aile ve okul eğitimiyle sınırlı değil. Toplum içinde çocuklara kültürlenme hizmetleri de verilmeye çalışılıyor. Prof.Dr. İnci San'ın bildiri de "Kültür Eğitimi ve Çocuk" üzerineydi. Kültür pedagoğu gibi bir uzmanlık alanından söz eden Prof. San, bu kişileri şöyle tanımlıyordu: "Genel yaklaşımla çocukların kendi kültürleri ile onlara verilebilir kültür arasında bağ kuran ya da var olan boşlukları dolduran kişilere kültür pedagoğu denir." Prof. San'ın kültür pedagojisine ilişkin sıraladığı belli başlı üç nokta şöyleydi:

1. Günümüzde çocuk, ergen ve gençlerin özgür zaman etkinlikleri açısından, okullarla kurumlar ve diğer kültürel kuruluşlar arasında, yani kısacası örgün eğitimle yaygın eğitim arasında anlamlı bir bağın belki de bir eşgüdümün sağlanması gereklidir.

2. Eğitim-öğretimdeki kültürel etkinliklerin daha kişisel, programlı ve bilinçli olması gereklidir.

3. Medya kültürünün pedagojik olarak ele alınmasının gerekliliği vardır. Pedagojik olarak ele alınan medya kültürü aynı zamanda kuram, uygulama ve eleştiri olarak kendini göstermektedir. Edilgenleşen bir kültür tüketiminin aktif kültürel etkinliklere dönüşmesi bağlamında ele alınmaktadır.

Kültür konusuna geçince, akla ilk gelen konular edebiyat ve sanat. Prof.Dr. Sevda Şener de bu konuyla ilgili. "Türk Tiyatrosu Çocuk Yapıtlarında Çocuk İmgesi" onun bildiri konusuydu. 1940'lardan bu yana yazılmış olan 300 civarında çocuk

oyununu incelemiş olan Prof. Şener'in bulgularına göre, çocuk imgeleri birkaç grup altında toplanabilir. İlki mutsuz, acı çeken, yoksul ve kimsesiz çocuklar. Adeta bir acıma estetiği oluşturulduğunu öne süren Prof. Şener, yapıtlarda bu grup çocukların genelde hor görülen, iftiraya, haksızlığa uğrayan ve okula gönderilmeyen çocuklar olduğunu ve sıklıkla kötü baba fikrine rastlandığını da belirtiyor. İkinci grupta ise, haylaz ve uslu çocuk imgeleri var. Yaramaz, söz dinlemeyen, ders çalışmayan ve okuldan kaçan çocuklar haylaz çocuk grubuna giriyor. Üçüncü bir tiplere de fedakâr çocuk üzerine. Bu çocuklar Kurtuluş Savaşı'nda yararlılık gösterip genellikle rol gereği ölen çocuklar. Prof. Şener yeni yazılan çocuk tiyatrosu yapıtlarındaki çocuk imgelerinin bir bölümünün canlı ve neşeli çocuklar olduğunu, bunların özgür olma, büyüklerin göremediklerini görme, barışı sevmeye, girişken olma ve sorunları çözebilme özelliklerine sahip olduklarını da vurguladı. Ancak genel eğilimin, çocuğa hep öğüt verme olduğunu, çocuğun kimliğini ve çocuk psikolojisini derinliğine araştıran, çocuk gerçeğine inen oyunların yok denecek kadar az olduğunu da belirtti. Bu oyunlar yazılırken, nasıl bir yöntem kullanıldığının ve bilimsel kaynaklardan ne ölçüde yararlandığının pek belirli olmadığını, büyüklere anlatılması gereken gerçeklerin neden çocuklara söylendiğinin pek açıklanamayacağını; aynı biçimde bilincine ancak erişkinlerin varabileceği toplumsal ideallerin, ideolojik tercihlerin çocuklara mal edilmesinin nede-

ninin de bir tartışma konusu olması gerektiğini sözlerine ekledi. Sonuçta ise, çocuk oyunlarında yansıtılan çocuk imgelerinden yola çıkarak, çocukları olduğu gibi görmekten çok, onları olmaları gerektiğini düşündüğümüz gibi görmek ve göstermek istediğimizi ifade etti.

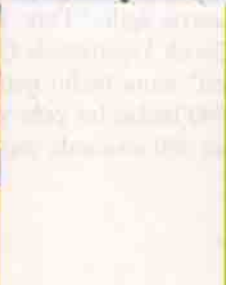
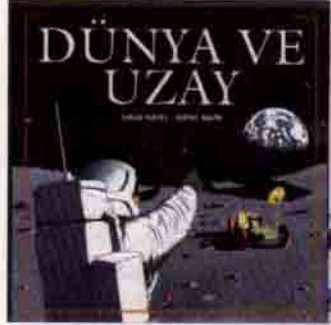
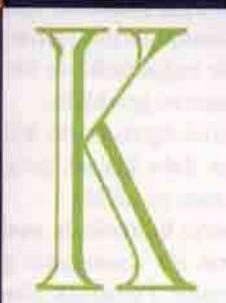
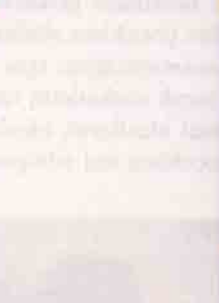
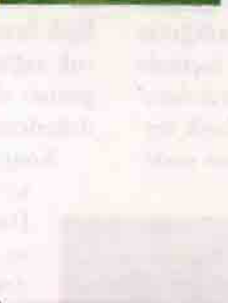
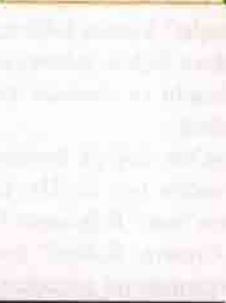
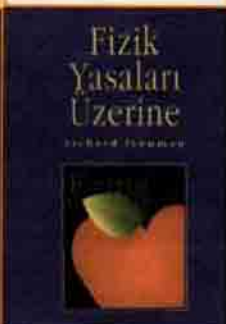
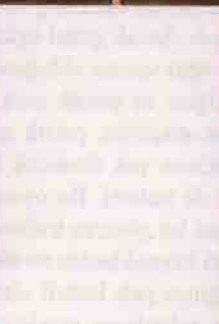
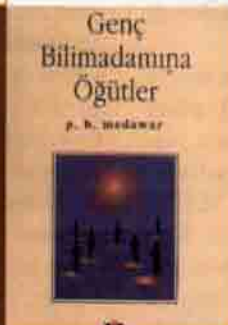
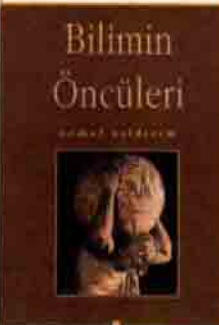
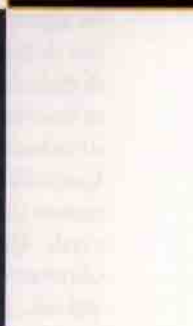
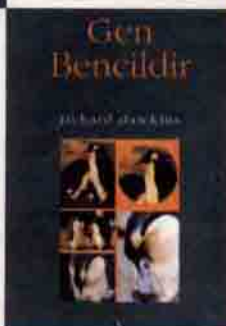
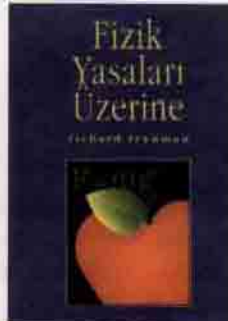
Uzman Tülin Sağlam ise "Türk Çocuk Oyunlarında Ritüel Öğeler"i ele aldı. Ritüellerin hem eğlence hem de belirli sonuçları elde etmek amacıyla gerçekleştirildiğini belirten Tülin Sağlam, çocukların bu ritüellerde önemli bir rol aldığını; ritüellerin çocukların kendilerini, toplumu anlamayı ve kendilerine toplumda verilen yerde edilgen değil, etkin olmalarını sağladığını da sözlerine ekledi.

Kongre'de Prof.Dr. Ufuk Beyazova da "Türk Halk Hekimliğinde Çocukla İlgili İnanışlar" konulu bildirisinde, çocuk sağlığına ilişkin geleneksel yaklaşımları olumlu ve olumsuz yönleriyle değerlendirdi.

Kongre'nin değişik konulu bildiri-lerinden biri de Dr. Leyla Ö. Duru'nun "Bilgisayar Oyunları ve Cinsiyet Rollerini" üzerineydi. Araştırmasının sonuçları, bilgisayar oyunlarının kadınlara pek çekici gelmediği ve erkek modeli üzerinde geliştirilen oyunların sayıca daha fazla olduğu gibi bulguları ortaya koyuyordu.

Çocuk kültürüne yaklaşımda önemli bir adım olduğunu düşündüğümüz bu kongrenin gelecek yıllarda da bu hızını ve güdüsünü kaybetmeden sürmesini bekliyoruz. Böyle bir başlangıç yaptığı için de ÇOKAUM'u kutluyoruz.

Zuhal Özer

Dr. Ecco'nun
Sasırtıcı
Serüvenleri

yeni

Bilimin
Atlası
A. PEARL BATES

Gezegener
Kılavuzu
Patrick Moore

Modern
Arastırma

107
Kimya Öyküsü

Gündelik
Bilmecceler

Sorgulayan
Denemeler

Bertrand Russell

Mühenanın
Aydınlık
Dünyası

Eski
Yunan ve Roma'da
Mühendislik

yeni

KAOS

JAMES GLEICK

B

Yıldızların
Zamanı

Alan Lightman

Aliye Aker
ile
Sohbetler

yeni

Modern Çağ
Dünya
Etkisi

Bir
Mühendisin
Dünyası

Üniversite

Kitapların sayısı artıkça

Karanlıkların sayısı azalıyor

Rastlantı
Kaos

Büyük
Bilimsel
Deneyler

İlk Üç
Dakika

yeni

Çok Geç
Olmadan

Modern
Bilimin
Oluşumu

popüler
bilim
kitapları